

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทย (2) เพื่อศึกษาติดตามการเปลี่ยนแปลงของลักษณะปัญหายาเสพติดของประเทศไทย และ(3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมีระเบียบวิธีวิจัยคือ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Analysis) จากข้อมูลทางราชการ (2) การวิจัยเอกสาร และ (3) การวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลจากการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เจาะลึกบุคคลากรภาครัฐ และภาคเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับการแก้ปัญหายาเสพติด จำนวน 64 ราย

ผลการวิจัยสรุปว่า

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศและทวีความรุนแรงสูงขึ้น มีผลให้มีผู้เสพยาจำนวนมาก มีผู้ล้าเลียงและผู้ค้ารายย่อยและรายใหญ่สูง ลักษณะของผู้เสพกลุ่มเสี่ยงได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตกระทั่งปัจจุบัน

นโยบายแก้ปัญหายาเสพติดของรัฐบาลภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โดยใช้ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดิน ในปี พ.ศ.2544 – 2545 ได้เน้นนโยบายการป้องกันนำหน้าการปราบปรามแต่ต่อมาได้มีการประกาศสงครามยาเสพติด 3 เดือน (ตั้งแต่ 1 กุมภาพันธ์ – 30 เมษายน พ.ศ.2546) ทำให้เกิดปัญหาการฆ่าตัดตอนตลอดจนดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทั่วประเทศ การปราบปรามผู้มีอิทธิพล การยึดอายัดทรัพย์สินผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติดนับว่าปี พ.ศ.2546 เป็นปีการปราบปรามยาเสพติดที่ดุเดือดที่สุดในประวัติศาสตร์ประเทศไทย

อย่างไรก็ตามผลการประเมินโดยภาพรวมแล้วนับว่านโยบายนี้ประสบความสำเร็จสูง เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนมีความพึงพอใจและสนับสนุนนโยบายดังกล่าวอย่างมาก ความสำเร็จของนโยบายประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ หลายประการ เช่น ภาวะผู้นำมีความเป็นไปได้ทางการเมืองสูง ผู้ปฏิบัติงานปราบปรามมีแรงจูงใจจากเงินรางวัลหรือส่วนแบ่ง ได้รับการจัดสรรงบประมาณมากขึ้น หน่วยงานมีการทำงานบูรณาการและประสานงานกันมากขึ้น รัฐบาลได้แก้ปัญหาลักษณะอื่นๆ ไปพร้อมๆ กัน ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายและประชาชนให้ความสนับสนุนนโยบายนี้สูง จึงร่วมมือสูง มีการใช้มาตรการยึดทรัพย์และมาตรการทางภาษีเสริมในการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดและมีความต่อเนื่องในการดำเนินการ